

Fletorja e Klerit Katolik

të Shqypnis

PERMAJTJA E LANDËS

Akte të Selis Shêjte:

<i>Acta Pii PP. XI: Constitutio Ap. de Liturgia deque Cantu gregoriano et Musica sacra</i>	fage 65
<i>S. C. Rituum: Instructio de Communione plurium infirmorum</i>	« 73

Akte të Dieçezeve:

Letra t' Argjipeshkvit të Shkoders:

Permbl të Kremen misjonare	« 74
Permbl Shtypin katolik	« 75
Permbl Sakramendin e Marteses	« 76
Njoftim permbl Jubilén	« 78

Historija e Dieçezeve të Shqypnis	« 80
Prisi i Famulltarit	« 81
Shoqnija e Sh' Jozefit	« 82
Solutio Casuum	« 83
† F. i Nd. D. Loro Nenshati	« 84

SHKODER

Shtypshkroja e Zojës së Papërvime

1929

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

Fletorja e Klerit Katolik

— TË SHQYPNËS —

AKTE TË SELÍS SHËJTE

ACTA PII PP. XI

CONSTITUTIO APOSTOLICA
de Liturgia deque Cantu gregoriano
et Musica Sacra
cotidie magis provehendis

PIUS EPISCOPUS

SERVUM SERVORUM DEI
AD PERPETUAM REI MEMORIAM

Divini cultus sanctitatem tuendam cum Ecclesia a Conditoribus Christo munus acceperit, eiusdem est profectus, salva quidem Sacri ficii et sacramentorum substantia, ea praecipere — caerimonias nempe, ritus, formulas, preces, cantum — quibus ministerium illud augustum et publicum optime regatur, cuius praeculare nomen est *Liturgia*, quasi actio sacra praecedenter. Atque res utique sacra est liturgia; per eam enim ad Deum evehimur, atque coniungimur, fidem nostram testamur nosque gravissimo ei obligamur officio ob accepta beneficia et auxilia, quibus perpetuo indigemus. Hinc intima quaedam necessitudo inter formam et purgiam sacram, itemque inter cultum christianum et populi sanctificationem. Quapropter Caelestinus I fidei canonem expressum esse censuit in venerandis liturgiae formulis; ait enim: « *legem credendi lex statuat supplicandi. Cum enim sancta-*

Ata fort të Ndershem Zotni Pajtimtarë të cillët endë s'janë ndreqë me drejtimin e Fletores janë të lutun t'a kryejnë ket detyrë sa më parë.

rum plebium praesules mandata sibimet legatione fungantur, apud divinam clemendam humani generis agunt causam, et tota secum Ecclesia congemescente postulant et precantur». (Epist. ad Episc. Galliar.)

Quae communes supplicationes primum *opus Dei*, deinde *officium divinum* appellatae, quasi debitum cotidie Deo solvendum, noctu dieque olim fiebant, magna quidem christianorum frequentia. Ac mirum quantum iam inde ab ipsa antiquitate temporum ingenuae illae cantilenae, quae sacras preces actionemque liturgicam exornabant, ad fovendam in populo pietatem contulerunt. Namque in veteribus praesertim basilicis, ubi episcopus, clerus populusque divinas laudes alterne concinebant, non parum liturgici cantus eo valere ut plurimi ex barbaris ad christianum civilemque cultum, historia teste, adducerentur. In templis catholicae rei oppugnatores altius sanctorum communionis dogma didicerunt; quamobrem Valens imperator, arianus, prae divini mysterii maiestate, a S. Basilio peracti, stupore quodam insolito correptus, animo deficiebat; ac Mediolani S. Ambrosius ab haereticis arguebatur se turbas liturgicis cantibus fascinare, quibus quidem percussus Augustinus consilium cepit Christi fidem amplectendi. In ecclesiis deinde, ubi ex tota fere civitate chorus ingens fiebat, opifices, aedium fabri, pictores, sculptores, litterarum ipsi studiosi, per liturgiam ea theologicarum rerum cognitione imbuebantur, quae hodie ex illius aetatis mediae monumentis tantopere elucet.

Ex his intelligitur cur Romani Pontifices tantam adhibuerint sollicitudinem in liturgia tutanda et custodienda; et quemadmodum tam multa erat eis cura in dogmate aptis verbis exprimendo, ita liturgiae sacrae leges ordinare, tueri et ab omni adulteratione praeservare studuerint. Itemque patet cur Sancti Patres liturgiam sacram (seu *supplicandi legem*) verbis scriptisque commentati sint; et Tridentinum Concilium voluerit eam esse christiano populo exponendam et explicandam.

Quod vero ad nostra haec tempora attinet, Pius X, abhinc annos XXV, in praescriptionibus illis *Motu Proprio* promulgandis, quae ad cantum gregorianum et musicam sacram pertinent, hoc in primis sibi proposuit ut scilicet christianum spiritum in populis excitaret et aleret, ea sapienter removendo quae templi sanctitudinem maiestatemque dedecerent. Etenim ob eam causam ad aedes sacras fideles conveniunt ut pietatem inde, tamquam ex praecipuo fonte, hauriant, veneranda Ecclesiae mysteria ac publicas sollemnesque preces actuose participando. Permagni igitur interest quidquid est liturgiae ornamentum normis quibusdam praeceptisque Ecclesiae contineri, ut

artes reapse, velut par est, quasi ancillae nobilissimae divino cultui inserviant; quod quidem nedum in detrimentum, in maiorem potius dignitatem splendoremque ipsarum artium quae in sacris locis adhibentur certe cedit. Idque mirum sane in modum in musica sacra effectum est: ubicumque enim praescriptiones illae diligenter sunt in usum deductae, ibidem cum lectissimae artis venustates reviviscere, tum religiosi spiritus late florere coeperunt; propterea quod populus christianus, liturgico sensu altius imbutus, et eucharisticum ritum et psalmodiam sacram et supplicationes publicas participare impensius consuevit. Quod Nos quidem ipsi tum iucunde experti sumus, cum, primo Pontificatus Nostri anno, ingens clericorum chorus ex omni natione liturgiam sollemnem, quam in Vaticana Basilica celebravimus, gregoriano cantu nobilitavit.

Iam vero dolendum hic est quibusdam in locis eas leges sapientissimas plene non fuisse in usum deductas; ideoque optatos fructus inde perceptos non esse. Namque probe novimus vel dictitasse aliquos se eis legibus non teneri quae tam sollemniter edictae fuerant; vel nonnullos, primum quidem iisdem paruisse, sed pedetentim ei musicae generi indulsisse quod est omnino a templis arcendum; vel denique alicubi, cum praesertim saecularia sollemnia in memoriam celebrarentur musicorum illustrium, causam inde quaesitam esse quaedam opera in templo exsequendi quae, quamvis praeclara, cum sacri loci et liturgiae sanctitati non congruerent, in ecclesiis nequam erant adhibenda.

At tamen, quo clerus populusque eis legibus et praescriptionibus, quae sancte, inviolateque in Ecclesia universa servandae sunt, religiosius pareat, nonnulla haec adicere placet, quae nempe hoc XXV annorum spatio experiendo didicimus. Idque eo libentius Nos facimus quod hoc anno non solum musicae sacrae restorationis, quam diximus, recordatio, sed etiam memoria monachi illius Guidonis Arretini celebrata est; qui, cum circiter abhinc annos nongentos, Romani Pontificis iussu, in Urbem venisset, ingensum illud suum inventum protulit, quo liturgici cantus, iam inde ab antiquitate traditi, et facilius evulgarentur, et, ad Ecclesiae artisque ipsius utilitatem ac decus, integre servarentur in posterum. In Lateranensis aedibus, ubi antea S. Gregorius Magnus, monodia sacrae thesaurum — hereditate quidem monumentumque Patrum — collecto, digesto et aucto, *Scholam* illam percelebrem, ad veram liturgicarum cantuum interpretationem perpetuandam, tam sapienter constituerat, Guido monachus experimentum egit mirum, cui in eandem coram romano clero ipsoque Pon-

tifice Maximo; qui, rem eximie probando meritaque laude prosequendo, hoc effecit ut eadem innovatio longe lateque paulatim propagaretur atque omne musicae artis genus magnum inde caperet incrementum.

Omnibus igitur Episcopis atque Ordinariis, quibus quidem, cum sint liturgiae custodes, de sacris artibus in ecclesiis cura esse debet, nonnulla hic Nos commendare volumus, quasi optatis respondentes, quae ex tot musicis congressionibus, praecipueque ex recentiore conventu, Romae habito, Nobis significarunt non pauci sacri Pastores ac studiosissimi rei huius praecones, quos omnes merita hic laude honestamus; eademque, ut infra, efficacioribus viis rationibusque propositis, ad effectum deduci iubemus.

I. Quicumque sacerdotio initiari cupiunt, non modo in Seminariis sed etiam in religiosorum domibus, iam inde a prima aetate cantu gregoriano et musica sacra imbuantur; propterea quod facilius tum ea perdiscunt, quae ad modulationes sonosque pertinent; et vocis vitia, si fortasse habeant, eradicare vel saltem corrigere queunt, quibus quidem postea, adultiores aetate, mederi prorsus non possent. Ab ipsis primordiorum scholis institutio cantus et musicae incipienda est, ac deinde in gymnasio et lycaeo continuanda; ita enim qui sacros ordines suscepturi sunt, cum iam cantus periti sensim sine sensu facti sint, in theologicorum studiorum curriculo, sine ullo quidem labore ac difficultate, altiore illa disciplina institui poterunt quam verissime *aestheticam* dixeris monodiae gregorianae ac musicae artis, polyphoniae atque organi, quamque clerum pernoscere omnino decet.

II. Esto igitur in Seminariis ceterisque studiorum domiciliis, utrique clero recte conformando, brevis quidem sed frequens ac paene cotidiana cantus gregoriani et musicae sacrae lectio vel exercitatio; quae si liturgico spiritu peragatur, solatium potius quam onus, post severiorum disciplinarum studium, alumnorum animis afferet. Auctior ita pleniorque utriusque cleri in liturgica musica institutio id certe efficiet ut ad dignitatem priscam splendoremque *chorale officium* restituatur, quod pars est divini cultus praecipua; itemque ut *scholae* et *capellae musicorum* quas vocant, ad veterem gloriam revocentur.

III. Quicumque in *basilicis aedibusque cathedralibus, collegiatis et conventualibus religiosorum* cultum moderantur et exercent, iidem totis viribus contendunt ut rite, id est ad Ecclesiae praescripta, *chorale officium* instauretur; neque id solum quod ad commune praecceptum spectat divini officii peragendi *digne* semper, *attente*, ac *de-*

vote, sed etiam quantum ad canendi artem attinet; in psallendo enim et iusta tonorum ratio curanda est una cum mediis suis numeris clausulisque ad sonum exquisitis, et congruens ad asteriscum mora, et plena denique concordia illa in psalmodicis versiculis hymnorumque strophis conclamandis. Quae si egregie efficiantur, omnes rite psallentes, cum suorum animorum in adorando Deo unitatem mirifice ostendant, tum, in moderata duarum chori partium vice, sempiternam illam Seraphim laudem, qui clamabant alter ad alterum: « *Sanctus, Sanctus, Sanctus* » aemulari videntur.

IV. Ne quis autem in posterum faciles excusationes praetextat ut ab officio Ecclesiae legibus parendi liberatum se existimet, ordines canonicorum omnes ac religiosae eadem communitates de his rebus in statis coetibus agant; et quemadmodum olim *cantor* erat seu *rector chori*, ita in posterum choris aliquis eligatur peritus, qui cum liturgiae cantusque choralis normas in usum deducendas curet, tum singulorum vel chori universi vitia emendet. Quo in genere praetereundum non est, ex veteri constantique Ecclesiae disciplina atque ex ipsis capitularibus constitutionibus quae adhuc vigent, quotquot ad chorale officium tenentur, eos omnes saltem cantum gregorianum rite pernoscere oportere. Cantus vero gregorianus, in ecclesiis omnibus cuiusvis ordinis adhibendus, is est qui ad veterum codicum fidem restitutus, ab Ecclesia in editione authentica, vaticanis typis, iam propositus est.

V. *Capellas* etiam *musicorum* iis omnibus ad quos spectat commendatas hic volumus, utpote quae, decursu temporum, in antiquarum *scholarum* locum suffectae, eo pacto in basilicis maioribusque templis constitutae sint ut polyphoniam praecipue musicam ibidem efficerent. Quam quidem ad rem, merito *polyphonia* sacra post gregorianum cantum altero loco haberi solet: ideoque vehementer Nos cupimus ut *capellae* huiusmodi, quemadmodum a saeculo XIV ad saeculum XVI floruerunt, ita hodie illic maxime renoventur ac revirescant ubi divini cultus frequentia et amplitudo maiorem cantorum numerum exquisitamque eorum delectationem postulant.

VI. *Scholae puerorum*, non modo apud maiora templa et cathedrales, sed etiam penes minores et parochiales aedes excitentur; pueri autem a *capellae* magistris ad recte canendum instituantur ut ipsorum voces, iuxta veterem Ecclesiae morem, virorum choris sese adiungant maxime cum in polyphonica musica, ut olim, adhibendae sint pro supremo voce, quae *cantus* appellari consuevit. Ex eorum

numero, saeculo praesertim XVI, polyphoniae auctores peritissimi, uti est compertum, prodire, quos inter omnium facile princeps Ioannes ille Petrus Aloisius Praenestinus.

VII. Quoniam vero didicimus tentari alicubi ut quoddam musicae genus resumatur, sacrorum officiorum perfunctioni haud omnino congruens, praesertim ob immoderatiorem instrumentorum usum, Nos quidem hic profitemur cantum cum symphonia coniunctum nullo modo ab Ecclesia tamquam perfectiorem musicae formam rebusque sacris aptiorem haberi; etenim magis quam instrumenta, vocem ipsam in sacris aedibus resonare decet: vocem nempe cleri, cantorum, populi. Neque est autem putandum incremento musicae artis Ecclesiam obsistere, quod instrumento cuilibet humanam vocem anteponat; siquidem nullum instrumentum, quamvis eximium atque perfectum, in exprimendis animi sensibus humanam vocem superare potest, tum maxime cum ipse animus ea utitur ut preces et laudes ad omnipotentem Deum extollat.

VIII. Est quidem Ecclesiae proprium musicum instrumentum a maioribus traditum, *organum*, ut aiunt; quod, ob miram quandam granditatem maiestatemque, dignum habitum est ut cum liturgicis ritibus coniungeretur, sive cantum comitando, sive, silente choro, ad praescripta, harmonias suavissimas eliciendo. At vero in hoc etiam illa vitanda est sacri et profani permixtio, quae causa cum fabrorum qui organa conficiunt, tum modulatorum quorundam qui novissimae musicae portentis indulgent, huc demum evaderet ut de ipso ad quem destinatur fine mirificum hoc instrumentum deflecteret. Equidem ad liturgiae normas Nosmet ipsi optamus ut quaecumque ad organum spectant nova semper incrementa capiant; sed temperare Nobis non possumus quin conqueramur quod, uti olim aliis musicae formis quas merito Ecclesia prohibuit, ita hodie novissimis sane formis tentetur ut in templum profani spiritus invehantur; quas quidem formas, si gliscere inciperent, facere non posset Ecclesia quin omnino damnet. Personent in templis ii tantum organi concentus qui maiestatem loci referant ac rituum sanctitudinem redoleant; hoc enim pacto artum fabrorum in construendis organis, tum musicorum in eisdem adhibendis, revirescet ad liturgiae sacrae efficax adiumentum.

IX. Quo autem actuosius fideles divinum cultum participant, cantus gregorianus, in iis quae ad populum spectant, in usum populi restituatur. Ac revera pernecesse est ut fideles, non tamquam extranei vel muti spectatores, sed penitus liturgiae pulchritudine

affecti, sic caerimoniis sacris intersint — tum etiam cum pompae seu processiones, quas vocant, instructo cleri ac sodalitatum agmine, aguntur — ut vocem suam sacerdotis vel scholae vocibus, ad praescriptas normas, alternent; quod si auspiciato contingat, iam non illud eveniet ut populus aut nequaquam, aut levi quodam demissoque murmure communibus precibus, liturgica vulgarive lingua propositis, vix respondeat.

X. In hoc utrisque cleri industria desudet, praeerantibus quidem Episcopis et locorum Ordinariis, ut, per se vel per alios rei peritos liturgicam musicamque populi institutionem curent, utpote cum doctrina christiana coniunctam. Quod quidem facilius efficietur scholas praecipue, pia sodalicia ceterasque consociationes liturgicis cantibus instruendo; religiosorum autem, sororum ac piarum feminarum communitates alacres sint ad hunc finem assequendum in variis institutis quae sibi ad educandum et erudiendum concredita sunt. Itemque valde ad hanc rem valituras esse confidimus eas societates quae in nonnullis regionibus, ecclesiasticis auctoritatibus obsequentes, musicam sacram ad Ecclesiae leges restaurare contendunt.

XI. Ad haec omnia, quae sperantur, adipiscenda peritis magistris iisdemque frequentissimis omnino opus est. Quo in genere, Scholis et Institutis illis, passim per catholicum orbem conditis, debitas laudes tribuimus; siquidem disciplinas huiusmodi diligenter docendo, praeceptores optimos idoneosque effingunt. Sed maxime memorare hoc loco ac dilaudare placet *Pontificis Scholam musicae sacrae altius tradendae*, quae inde ab anno MCMX in Urbe a Pio X constituta est. Hanc Scholam, quam deinde proximus decessor Noster Benedictus XV studiose provexit novaque sede donavit, Nos quoque peculiari quodam favore prosequimur, tamquam pretiosa Nobis hereditate a duobus Pontificibus relictam, eandemque idcirco Ordinariis omnibus magnopere commendatam volumus.

Equidem probe novimus ea omnia quae supra mandavimus, quantum studii postulant ac laboris. Et vero quis ignorat quam multa opera quamque magno officio confecta, nullis devicti difficultatibus maiores nostri posteritati tradiderint, utpote qui pietatis studio ac liturgiae spiritu imbuti essent. Neque mirum: quidquid enim ab ipsa, quam Ecclesia vivit interiore vita proficiscitur, mundi huius perfectissima quaeque transcendit. Difficultates coepti huius sanctissimi animus Ecclesiae Antistiti excitent atque erigant nedum infrangant; qui volumus Nostae concorditer omnes constanterque ob-

sequentes, operam navabunt Summo Episcopo episcopali suo munere dignissimam.

Haec edicimus, declaramus, sancimus, decernentes Apostolicam hanc Constitutionem firmam, validam et efficacem semper esse ac fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri atque obtinere, contrariis quibusvis non obstantibus. Nulli igitur hominum liceat hanc Constitutionem a Nobis promulgatam infringere vel eidem temerario ausu contraire.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, in quinquagesimo sacerdotii Nostri natali, die XX mensis Decembris anno MCMXXVIII, Pontificatus Nostri septimo.

Fr. ANDREAS Card. FRÜHWIRTH, CAMILLUS Card. LAURENTI
Cancellarius S. R. E. S. R. C. Pro Praefectus.

Iosephus Wilbert, Decanus Coll. Proton. Apostolicorum.
Dominicus Spolverini, Protonotarius Apostolicus.

Loco ✠ Plumbi

Reg. in Cancellaria Apostolica vol. XXXIX, n. 45 · M. RIGGI.

Permbl Muziken kishtare

Per pak qì t' i pershkojmë ndollinat e Kishës shëjte kena per të pá çiltas sa kujdesin e kan dftue gjith herë Shëjtnit Eten Papë, qì sjelljet fetare të kryheshin nder kishna me at hijeshí e lulzim, qì të kishin fuqí me i xé sa mâ fort zëmrat e nierzve kah nderimi i të Neltit Zot. E kështu tuj e dijt fort hollë vjeftsín e posaçme qì ka muzika me i permallue zëmrat e me i naltue kah qiella, qyshë në fillesë të krishtenimit ja kan vùe menden qì ky mjet i fuqishem të perdorej nder të mledhunat e popullit të krishtenë, e të perdorej me at urtí si e lypë madhniija e ndera e shpís së Tenzot. E prandej sa herë tokoj qì muzika kishtare tuj i lakmue trillimeve të shekullit, nisi me dalë jashta cakut të vet, nuk prituene me çue zânin, e me i grishë kryetarët e fës qì të ktheheshin në rrugen e mbarë, e jo veç dhane qortime, por edhe shpallue shum msime e rregullore per me ja bâ meshtarís mâ të lét rojen e vizarit. Mjajt me permendë per kohua t' ona Shëjtin Atë Papë Piu XI, i cilli u dá në shëj per zellë e kujdes të perparimit të muzikës kishtare. Por

si thotë Shëjti Atë Papë i soçem, mjerisht msimet e drejtimet e tija nuk kjene shti në veprim nder të gjitha vendet; e prandej edhe mundi e kujdesi i tij nuk e pat të gjith at fryt, si ishte rruga me e pritë.

Per ket arsye Papa Shëjt Piu XI, i cilli me aq dije e lumní është tuj e sundue nder dit t' ona Kishen e J. Krishtit, e ka pá të nevojshme me shpallë permbl ket landë nji shkresë plot msime e porosina, të cillen po botojmë në ket Fletore, qì t' a kën prorre para sýsh të gjith kishtarët, t' a lexojnë me peshim, t' a kuptojnë plotsisht e të mundohen me e shti në punë pa farë nderlikimit.

Kan me pá ZZ. Famullitarët se Bariu i Pergjithshem dishron e urdhnon qì jo veç nder kishna të mdhaja e nder kuvende të çilen shkolla muziket kishtare, por edhe nder katunde e vende të vogla të msohen fmija me këndue Meshen e lavdet e Zotit, per me i dhanë lulzim sjelljeve fetare, e me bujarue ndjesinat e popullit të krishtenë.

Mos të kqyrim me i ikë plotsimit të ksajë detyrë, tuj thanë se populli i jonë është i trashë e nuk kupton hollimet e muzikës, pse populli shqyptár nuk është mâ i pa-dhëshem se tjerët, por ndoshta edhe mâ i ardhshem permirsimit; e nuk është per t' u dyshue se zelli e durimi i Famullitarit ndimue prej hirit të Zotit, mundet me i pertri popullit të vet të mirë e perparime të mdhaja.

SACRA CONGREGATIO RITUM

Instructio de Communione plurium infirmorum

Quo breviori et faciliiori ratione sacra Communio pluribus infirmis ministrari valeat, Sacra Rituum Congregatio sequentem instructionem probari posse censuit: *infirmum*:

Quando sacra Communio distribuitur pluribus infirmis, qui in eadem domo, vel in eodem hospitali, sed in distinctis cubiculis degant, Sacerdos vel Diaconus ministrans, in primo tantum cubiculo recitet plurali numero omnes preces ante infirmorum Communionem dicendas iuxta Ritum Romanum, Tit. II, cap. 4; in aliis autem cubiculis dicat tantummodo preces: *Miserere tui... Indulgentiam... Ecce Agnus Dei...*, semel *Domine non sum dignus... Accipe frater (soror)...* vel *Corpus Domini nostri Iesu Christi...*; et in ultimo cubiculo addat versum: *Domine vobiscum*, cum suo responsorio et cum se-

quente oratione plurali numero dicenda: *Domine sancte...*, ibique, si qua particula consecrata superfuerit, benedictionem eucharisticam impertiatur, ac tandem reliquas preces praescriptas in Ecclesia de more persolvat.

Facta postmodum de his omnibus Sanctissimo Domino nostro Pio Papae XI per infrascriptum Cardinalem Sacrae Congregationi Pro Praefectum relatione, Sanctitas Sua praefatam instructionem ratam habuit et confirmavit; eamque pro opportunitate adhibendam benigne concessit. Contrariis non obstantibus quibuscumque.

Die 9 Ianuarii 1929.

C. CARD. LAURENTI, S. R. C. Pro Praefectus.

L. ✠ S.

Angelus Mariani, Secretarius.

AKTE TË DIEÇEZEVE

Çarkore Zotni Famullitarve permby të Kremen misjonare

FORT I NDERTI ZOTNI,

Segretari i pergjithshem i Vepres Papnore të Hapunit të Fës, me një qarkore që i dergon Ipeshkvive të Misjoneve prej anës të Kshillit Kryesues, porositë fort e më fort që në të gjitha kishnat e kapelet e Misjoneve të lutet për gjith vjetë e sá më lumnisht e kremja misjonare, e cilla sikursë Ju është këndë njoftue, kje dá prej Shëjtit Atë Papë të soçem me këndë e dilja para të mbrames të dile të te-torit. Urdhnon që në ket ditë t'i naltohen Zotit të Pushtueshem prej të gjith të Kshtënve të lutuna të posaçme për të hapunit e rregjinis të Shëlbuesit Zot; të mbahen biseda të peshueme permby vepren e të Hapunit të Shëjtes Fé; të nxitet populli me u shkruen në ket Veper bâmirse, e me dhanë ndimen e vet sá më të fortë për të mbajtunit e të shumuemit e Misjoneve. Cakton që të hollat t'i dorzohen Kshillit Kryesues kah mbarimi i vjetës.

Edbë pse jena të sigurët se Zotnija e Juej nuk keni me lânë gjá të mângut për me i zbatue pikë për pikë kta urdhna, e me i plotsue disbiret e Kongregacionit Shëjt, prep nuk po mund të nda-

lena për pá Ju grishun që t'a perdorni të gjith zellin e shpirtit t' Uej për me e xë popullin kah kjo Veper përnjimend e madhnue-shme. Të ja njoftoni popullit ket të kreme së pakut dy të dile për-para, tuj e qortue që t'a gatojnë për at ditë lëmoshen që don me dhanë për ket qellim shëjt.

Edhë Ju porosisim që ndimat e mbledhuna të Na i dergoni de-ri kah gjysa e dhëtorit, mbasi lypet që për mbarimin e vjetes të ja kena dorzue Kongregacionit Shëjt në Romë.

Me zëmer Ju falena me shndet e Ju lusim prej Zotit bekimet më të këndshmet.

✠ LAZRI Argjipeshkev

Qarkore Zotni Famullitarve permby Shtypin katolik

FORT I NDERTI ZOTNI,

Nuk është nieri shkollet që nuk e kupton randsin e madhe që ka shtypi në botë, pse ky është vegla më e fuqishme për me hapë nder nierz msimet e mira e të këjja. E kshu shofim der popuj të gjytetnuem se të mirët e të këjijt epen me një zellë të pë lodhshem për me rritë e me e sbukurue shtypin e vet; tuj e llyt fort hollë se neper ket mjet ka për të ngrehë shumicen e nierzve e për të si-gurue ngadhnjimin e mëndimeve të veta. Mij është me kujtue fjalët që na i la të shkrueme Shëjti Atë Papë Pio X: „Punë e madhe e bujare është me ndertue kisha e shkolla, e me mëkambë shoqina; por është si me e pshtetë në ranë vepimin e vet, po së ju vù për temel një shtyp i ndershem, i pá mvarun, e katolik.“

Të shtyemun prej ktyne arsytave Ipeshkvit e Shqipërisë dane me e perdorue, sá t' ishte e mundur, ket vegël të fuqishme për lul-zimin e Fës shejte, e përparimin e popullit shqiptarë; e sikurse ngarkuene vedin me një baksë jo të lute, ashta ju sjellne meshtarve të vet tuj i grishun, që me të holla të veta e me të mledhuna prej popullit të ju ndimoshin me dalë kti qellimit shëjt. E shumica e Meshtarís i pergjegji bujarisht iteses e Barive, e kshu nisi me u botue Fletorja e të Dile, të cillen shofim se shum prej popullit e marrin e me të knaoun e këndojnë. Por kjo Fletore sá do e vogël lypë shpirt me bukuri të fortë, sá lëmoshnat e mledhuna nuk mjaftojnë me i bā holla. Prandej e ndena të shternguem me Ju sjellë

persí Zotní s' Uej fort të Ndertë, e me Ju lutun xetsisht qi të keni mirsín me u mundue per me mledhë ndoj ndimë prej popullit qi keni në drejtim; e mos të Ju vinë randë me e merzitë per ksi veprash, pse fryti e fitimi është të gjith i tí.

Me shpresë të ngulun se nuk keni me pritue me hjekë keq per ket veper shëjte, po Ju falena me shendet me zëmer e po Ju dergojmë bekimin barituer.

✠ LAZRI Argjipeshkev

Shpesh na kan ardhë ankime prej Zotní Famullitarve se Fletorja e të Dilles nuk është tuj ju rá në dorë rregullisht; edhë disá herë na ká rá me ndije se Fletorja nuk shperdahet nder famullija me at sasí copash sá ju dergohen.

Po i lutena atyne Zotnive qi nuk marrin rregullisht Fletoren të kenë mirsín me zbirue kah rrjedh mungesa, e me na lajmue, qi të mundena me e ndreqë punen.

Ashtú i lutena atyne tjerve qi marrin Fletoren me një sasí má të madhe se kan nevojë, me na diftue të ja u pakojmë, pse munden me hi në punë njeti má me fryt.

Sá per me e dijtun, po ju njoftojmë se të botuemit e të nisunin e Fletores na ká kushtue vjeten e kalueme Kor. të rrgjanta 7002 (shtatmi e dý.)

Leter e Argjipeshkvit të Shkoders permby Sakramendin e Marteses

MESHTARVE TË NDERUESHEM E POPULLIT TË DASHTUN

T' ARKIDIEÇEZIT TË SHKODERS,

SHËNDET E BEKIM PREJ ZOTIT

Ësht një sënd per t' u vajtue, qi shumica e popullit të kshtënë nuk i njef, e prandej as nuk ka dishirë me i fitue të mirat e mdhaja qi rrjedhin prej Sakramendit të marteses. Neper mjet të kti Sakramendit, të cillin i Sh' Pali e thretet të madhnueshem, pse është shëmbelltyra e atí bashkimit shpirtnuer, qi ká bā J. Krishti me Kishen shëjte, feja na mson se u epet të kshtenve qi martohen bekimi i

Zotit per me e shkue motin në pagjë e dashtni me shoqishojnë, e hiri i fuqishem per me rritë má pá vshtirsi në rrugen e mbarë fmijn qi ju falë Zoti.

Kndej merret vesht létas sá fort janë per t' u muí atò shregullime qi tesh gadi një motmot janë tuj ndollë në popullin katolik kah ana e martesave, tuj u bashkue të kshtëntë pá marrë hiri e sakramendit; shregullime qi jo veç shnderojnë Fén e J. Krishtit, por edhë ngrëhin permby shkaktarët e tyne ndeshkimet e Zotit. E si nuk ká me ndeshkue i Lumi atà të kshtënë, të cillët, prej se pri-tojnë me i krye sherbimet qi lypë ligja e Shtetit, bashkohen pá kunorë; e kshtu i napin fillë familjes së vet me mkate, e shpijave të veta ja vënë per temel mallkimin e Zotit?

Per me i pshtue prá ktyne të zezave, e per me sjellë mby popullin t'onë bekimin e të mbaren e Zotit, kena mëndue, o Vllazen të nderueshem, me ja u drejtue një porosi të perzëmert, e me ju grishë qi sá má parë e sá má kjartas të ja shvilloni popullit të keqen e kti shkandullit, të ja diftoni dāmin e randë qi i shkaktōn vedit kah shpirti, dhunen e çudshme qi ja bān Zotit; t' a qortoni me i ndëjë pikrisht urdhnit të Tenzot tuj rrafshue çëdo pengim të shekullit, e t' a xeni në dishirë qi me i fitue ato hire të posaqme, të cillat J. Krishti i lum ja ká pshtetë kti sakramendit të madhnueshem.

E sidomos bāni me dijt popullit: 1. Qi mos të rrihen me dá orokun e darsmes per pa krye të tana sherbimet qi lypë ligja e Shtetit per martesa.

2. Qi t' a mbajnë gjithmonë para sýshë se mbas kodit civil nuk kan lēje me u martue nenshtetasit shqyparë per pá mushë djali 18 vjetat e vajza gjashtmdhetat; e qi kshtu ligjë dot' i rrijn, se ndryshej qeverija nuk lējon martesën civile; e pá krye këtë, nuk bāhet as martesa kishtare.

3. Qi kush t' a gojnë nusen te shpijn pá u kurpen kishtare e të jetojnë me të si burrë e grue, ká per t' u qitë jashta kishet, e rrfim as bekim nuk ká per t' u nase deri t' u rregullojnë martesën e vet.

4. Qi leçinat e martesës nuk kan m' u bā pá u krye perpara sherbimet qi lypë per martesa Kodi i Shtetit Shqyptarë.

Shpresojmë se tui i shti në punë kto porosina, populli ká me e kuptue të miren e ket, e kan me ardhë tui u shdukë atò shkandullina, qi deri tesh kan rrugue nderen e fës, e kan trazue shpirtnat e të kshtënve.

E me ket shpresë të ngulun ju dergojmë bekimin barituer tuj ju lutë prej Zotit të mirat má të dshueme.

✠ LAZRI Argjipeshkev

Njoftim

Koha e Jubileut sgiatet per gjasht muej tjerë

Po i bājmë me dijtë të gjithve se Shējti Atë Papë Piu XI, mbas të lutunave q i kjene paraqitë, e pranoj me e sgiatë kohen e Jubileut edhë per gjasht muej tjerë, do me thanë deri në mbarim të qershorit të ksajë vjetë. Sherbimet q i lypen per me fitue ket Ndjesë janë njatë q kena diftue me letren q qitme kuer e shpallme të paren herë ket gzim.

Po porosisim sã mã fort Zotni Famullitarët q të mundohen me e xë popullin e vet mos t'a lānë pã fitue ket të mirë, si per shëlbim të vetin, si edhë per freskim të shpirtenev të Burgatorit.

HISTORIJA E DJEÇEZEVE TË SHQYPNIS

(Vijim, shif f. 55)

Ipeshkvit e Shkodres

4. SHTJEFNI, kah marimi i shëkullit të tremdhetë (vjeta nuk dihet) muer në dorë sundimin e Kishës së Shkodrës; por vjeten 1303 merzitë fare prej kujdeseve e detyrve të randa q do e mos i bite zyrya ipeshkëvnore, me pranim të Benediktit XI dha vullndetisht dorhjekjen prej diegezit tuj ja lëshue t'Emzot Marinit Argjipeshkvit Metropolit të Tivarit.

* * *

Në varg t'ipeshkvive q sunduen Kishen e Shkodrës, P. Farlati ven dhe një farë Mikelit ase Miroslavit tuj e shenjue me emen „*Mirslavus Episcopus Zentae*“ në privilegin q Uroshi mret, djali i mreteshës Helena e Francës i dha mungarve Praskvizent në vjetin 1307. Në një tjetër privileg dhanë shi n'at ditë prej mret Uroshit mungarve të Monastirit Rotec q gjindet afer Katorrit, permendë emnin e Mikelit ipeshkvit të Zentes. Tashti, thotë Farlati, gabimi shifet kollaj se është më njenin prej atyne dy privilegeve: ndo Miroslavi a korrupejoni i emnit Mikel, josë ky është i atij tjetrit. Mas mendimit të shkrimtarit naltpermendun, do majtë fjala Mikel.

Emzot Karl Pooten, Argjipeshkvi i Tivarit, e që prej vjetës 1867 edhë i Shkodrës, në dorshkrimin q len mĩ ket çashtje është i me-

ndimit se Miroslavi asë Mikeli ipeshkvi i Zentes s' mund të jën tjetër kush veçse ndo' i peshkop orthodox. 1) Shka të bān m' u bindë në Farlatin është se Ipeshkvin e Shkodrës e man njinji si me kënë Ipeshkvi i Zentes e si provë bjen se Djeçezi i Shkodrës pershite dikuer Zenten e syperme e Zenten e poshtme, shka jet vetun si pohim, masi nuk ka temel kũ mund t'a vendojë argumentin e vet. Tujë kënë puna ksi ksojit kujtojmë se me arrsyë mund të vehet në rresht t' Ipeshkvive të Shkodrës, fill mas Shtjefnit, Pjetri II.

5. PJETRI II. Vjeten 1325 o aty pari. Se kuer xũ fill sundimi i tij ipeshkëvnuer nuk ka si caktohet. Kta veç mund të thobet se tue kënë Pjetri II ipeshkev qyshë para vjetës 1331, sundimi barituer i tij do të kët fillue prej vjetve 1320-1330.

6. MARKU. Vjeten 1346. Ishte Meshatār e kanonik në Katedralen e Tivarit, kuer Kanonikët e Shkodrës pshtetë në një zakon të moem, e zgollen per ipeshkev të ve'n. Por shka se Klementi VI mas shemullit të Papvë q kjene para tij, tue pasë marrë rishtas tagrin q me zgiedhë ipeshkvit, e anuloi emnin e dhanun prej tyne; me gjith ket, ja u dha Markun per ipeshkev, të cillin mandej ja la m' e shugurue Pjetrit Ipeshkvit Cezaroangustan. Me letren 19 Dhetuer 1346 ja zgijtoj pushteden e dhanun qyshë ditën e shugurimit mbi Kishen kushtue Shējtenve Martir Sergj e Balen mĩ gjysen e prodhimeve të Shen Abramit e të Shē Shtjefnit q u gjindshin n'arkidjozezin e Tivarit, deri sa të merrte në dorë tokët e Kishës të Shkodrës të zaptueme prej tjerakuej. Dihet mandej se Marku Ipeshkvi i Shkodrës deri vjeten 1371 t'roj sakt, se Mledhsi i të dhetave, q Papa Klementi VI u kish urdhnuë ipeshkvive me dhanë krye trĩ vjetsh, muer « anno 1361, 26 Decemb. a Marco Episcopo Scutarensi 116 solidos grossos de Rascia etc. »

7. MARINI. Vjeten q u bā ipeshkev s' e dijtë. Diq para Innocentit VI (1352-1362) si shifet në letren q Papa Urbani V m 23 Priell të vjetës 1367 i shkrou Antonit de Salutiis, ndjeksit të Marinit.

8. ANTONI. Vjeten 1367. Si diq t'uz. Marini m farë Gjergj Sumet Meshatār i Drishtit, zaptoj se në Shkodrës E s' pat m' e lshue aspak masi « eam i.e. sedem pertinenter tenebat » por Urbani i dha urdhen m' e qitë jashë e me lëshue ipeshkvin Antonit de Salutiis t' Urdhnit të Shē Dedet, ipeshkvit të ri të cillin per shkak të vorfnis e liri per ket heqë « communis servitii solutione ». (Vijon)

1) *Metropolis antiochensis et Eleutheriam episcopatum in Albania Turcica sitarum etc. historia.*

PRËSI I FAMULLITARIT

(Vijim, shif f. 63)

PJESA E PARË TË PRËMIT NË KISHË

KREU I Ndej të lumin Zot

§ 2. Te lteri

Është e dijtun se kujdesin më të madhin do t' a diftojnë famullitari rreth lterit të Shëjtnueshmë Sakramend, tuj perdorë një cenë të posaçme për me mbajtë gjithmonë të dëlirta pelhurnat që vijin për shtrojen e lterit e për shërbimin e shëjtes meshë; ashtu faltarët e vënës e t' ujit, kartaglorjet, që në disa kishna së munden m' u këdë prejt të ndyetit o pse janë të brejtuna prej tëjet, e anen ku mahet uji për me shperlë gishtat kuer epet Kungimi jashta meshet. E më tabernakullin shëjt që ndryen permbrenda të dashtunin Zot, do të kqyrin me e mbajtë me më të nalten pastrë por edhe me e zbkurue sá më fort që të mundet. Pastrë e madhe lypet edhe për kelshëjtin e për të gjitha veglat që perdorohen në shëjten meshë, pse mungesa e dëlirsis në kto sende është mungesë e atë nderimit që ja kena detyrë Zotit. Nuk është nevoja me permëndë kujdesin që do të kët famullitari për me mbajtë të dëlirta duert e veta, pse ket detyrë e kupton seicilli, mjeft që të mendojnë shërbimin e hyjnueshëm që do të bëjnë me ta në shëjten meshë. Ashtu fort i do vë mendja për mos me marrë ndoj ves në të thanunit e meshës, e në perdorimin e tjerave sjellje kishtarë; pse nuk është vshtirë me gjetë as meshtarësh që mungojnë në ket landë. Janë disa që kah duen me u diftue t' ardhshëm, ja teprojnë e dalin ngrehaluca, ecin e sillen si me kë në shtanguem; bëjnë ata kryqa aq thekshëm si me dashtë me pré ndoj sënd. Disa tjerë perkundra t' a vrasin synin kah hiquen rrshqanë; duken se për gjith vend po rrxohen; pshteten lterit e unjillit si me kë tuj ju rá të fikët; kah shkojnë e vënë ju merren këmbët si me kë në të dejun. Prep janë disa që perkulin giunin për gjysë e tuj vë krahët përmbi lterë; kullen e teshen pá u sjellë

pak në një anë; i hanë fjalët, o i thonë me zë të neltë ato që janë të shënueme me u thanë pá u ndie; shtremnojnë qafen, perredhin buzët e bëjnë tjera ksi shemtimesh, që kush ka nierzi kishte me u rujtë mos me i bë para një nierit të ndershem. E mbassi nieri prej vedit nuk kujtohet aq lët për mungesa të veta, është mirë që shoqija të ja njoftojnë mungesen e atë që gabon, e ti ndimojnë me u vë për fije.

Ne e mbram t' a kujtojnë se i cilli meshtarë se çë panierzi e gëdnueme kishte me kë në vajtë me thanë meshen pá bë gatimin e zakonshem, e me lënë falnderimin mbas meshet pá pasë ndoj shterngicë.

§ 3. Heshtimi

Nuk është meshtarë që nuk e kujton randsin e heshtimit në vëndin e shuguruem; pse tuj kë në heshtimi një shëj nderimit, mungesa e t' difton të perbuzun. Pá heshtim në kishë divocjoni i popullit vjen tuj u ftofë; sjelljet kishtarë bjerrin fuqin e vet e nuk munden me pertri nder zëmra të kshtënve ndjesina qillore; të jashtit e fës jo veç nuk çilin sýt, por forcohen më teper nder gabime të veta; kisha bëhet mulli, e na, në vënd që me fitue bekimet e Zotit, ngrehim përmbi vedi ndeshkimet e tija.

Shifet për çiltas sá e madhe është nevoja që famullitari t' a msojnë e t' a shterngojnë popullin mos me folë në kishë; për me pasë më fuq fjalët e tija lypet që aj t' i prijn tjerme me shëmhull të vet tuj u rrujt fort e më fort mos me folë në vënd të shuguruem, mos me qeshë, e sá të jët e mundun mos me bë zhurmë. E ket kujdes t' a kët jo veç në kishen kë thohet mesha, por edhe në sagristi; e kuer nevoja t' a lypin me dhanë ndoj nder shërbime o fime që ndimojnë, t' a napin me zë t' ultë, e të kqyrin me i msa më fort me shëje se me fjalë të gojës; e t' a besojnë se tuj për me kso dorët shërbimi në kishë mbas do t'ohet ka me i vajtë shumë më mbarë e me këqsi të gjithkuej. E mbassi popullit fort lët i qet në harresë misimet e qortimet që i bëpen, të kqyrin famullitari mos me lënë me kalue asnjë rasë të vjeshme për me ja kultue detyren e randë që ka me ndëje urtish e pá zë në kishen e Tenzot; tuj ja mushë menden se heshtimi i popullit në kishë është një shëj i thekshëm për me njoftë shkallën e mirëritjes fetare të një famullis; është puna më e para që lypet për me dalë të fortshme sjelljet kishtarë e predikimet e meshtarve.

(Vijon)

SHOQNIJA E SH' JOZEFIT ngrehun per me ndimue lterët e vorfen

RAPORTI I VJETIT 1929

<i>Të marruna</i>		<i>Shpenxime</i>	
Kashë: 31 Dhetuer 1928 K.	819	m. 3.40 damask të verdhë K.	61.20
Prej t'Emzot Lazer Mjedës		« 1 « të bardhë «	28
Argjip. të Shkodrës «	100	« 3.50 « vjollcë «	63
Prej Fam. së Shkodrës «	238	« 1 saten të verdhë «	2.50
« « « «	12	« 10 sherit mndashit «	10
« « « «	30	« 10 pelhúr linit «	80
« « « «	10	« 22 kordon të mnda. «	22
Prej famullís së Sheldís «	21	« 12 rrezë per tovalje «	30
« « « Trushit «	22	Dhanë per fletë t' Unji. «	12
« « « Obotit «	69	« per kishë të Shel. «	5
« « « Bushatit «	70		
		K.	313.70

Të hîmt K. 1371

<i>Tesha lterit teprue prej vj. 1929</i>		<i>Dhanë lmoshë:</i>	
I. Bursa kungimit	N. 5	I. Fam. së Rrjollit: stolë N.	1
II. Stola	« 5	II. « « Kuklit « «	1
III. Tovalje	« 6	III. « Jushit: borsë e stolë «	1
IV. Korporala	« 20	Të hîm: K.	1371.00
V. Purifikatojë	« 12	Të dalun: «	318.70
VI. Amita	« 7		K. 1057.30

Solutio Casuum propositorum n. V-VIII

Casus I. — De materia Baptismi.

ad I — Ex Can. 757 § 1 „In Baptismo solemniter adhibenda est aqua ad hoc benedicta“ et s. oleo catechumenorum et chrismate mixta. Haec benedictio regulariter fit in vigilia Paschatis et Pentecostes. — Si Parochus fontem benedicturus nondum habere potuit olea hoc ipso anno consecrata, benedicat fontem sine sacrorum oleorum infusione, quae privatim opportuno tempore fiet; quod si praevideat se aliquem baptizare debere antequam olea nova habeat, in ipsa benedictione sollemni vetera olea infundat. In vigilia vero Pentecostes fontem cum oleis novis benedicet. — Quod si aqua his diebus benedicta non sufficere videatur, alia non benedicta admisceri potest, in minore tamen quantitate. Si vero corrupta fuerit vel quavis alia ratione defecerit, iterum aqua benedicenda erit formula in Rit. Rom. (tit. II c. 7) posita.

Iuxta sententiam probabilem (cf. S. Alph. H. A. tr. 14 n. 8), non est obligatio aquam consecratam in baptismo privato adhibendi qui scil. sine caeremoniis, puta in casu necessitatis, confertur.

Obligatio utendi aqua consecrata in baptismo sollemni, gravis est; et hoc eruitur tum e momento quod Ecclesia consecrationi aquae baptismalis tribuit, tum ex pluribus S. Sedis documentis, quibus Missionarii iubentur aquam consecrare vel consecratam secum deferre, quotiescunque id absque gravi incommodo facere possunt.

ad II — Materia valida baptismi est omnis et sola aqua naturalis in statu liquido. Eruitur ex can. 737 § 1. ex verbis Christi (Ioann. III. 5) cum interpretatione Conc. Trid. (Sess. 7 de Bapt. can. 2).

In casu dubii, ut indicetur utrum aqua naturalis permaneat an in aliam substantiam, puta iusculum, transierit, minus attendendum est ad chemicorum placita, quam ad communem sensum hominum, quos Christus profecto voluit aptos esse ad huiusmodi discretionem faciendam.

Status liquidus requiritur ut sit apta ad abluendum.

ad III — Si parochus in deferenda aqua baptismali speciales molestias experitur, utputa ob itineris durationem, quia eam alio in loco quaerere debeat etc. ita ut delatio sine gravi incommodo fieri non possit, minime peccat dum eam secum ferre omittit. Idem dicendum, si baptismus non sollemniter conferendus est. — Graviter delinqueret, si, nulla speciali molestia excusatus, hanc legem posthac eret; leviter, si quam pateretur specialem molestiam, sed minime gravem.

Recte praetulit aquam naturalem faeculentam aquae baptismali de qua timebat ne corrupta foret. Praeferendum enim est materia quantumvis illicita, sed certo valida, materiae probabiliter invalidae: nam, cum sacramenta sint propter homines, valor magis curandus est quam quilibet alius respectus. Attamen poscebat reverentia sacramenti ut aqua illa, quantum fieri poterat, flexibus purgaretur.

Casus II — De Confirmatione.

ad I — De ministro Confirmationis can. 782 haec habet: § 2 „Extraordinarius minister est presbyter, cui vel irre communi vel peculiari Sedis Apostolicae indulto et facultas concessa est“ — Et § 5 eiusdem canonis: „Nemo est presbyteris ritus orientalis, qui facultate vel privilegio gaudent confirmationem una cum baptismo infantibus sui ritus conferendi, eandem ministrare infantibus latini ritus.“

Ex hoc sequitur, quod si in ea regione expresse ablata fuit a S. Sede presbyteris schismaticis facultas confirmandi (prout res se habet in Bulgaria, Cypri, Italia insulisque adiacentibus, atque inter Maronitas Libanenses, invalide huiusmodi presbyteri confirmant. Si

casus accidit in Albania, quae non videtur comprehendi in illis regionibus super indicatis, valida fuit confirmatio data a presbytero schismatico. *Practice* tamen servanda est regula quam pro huiusmodi casu dedit S. Officium 14 Ian. 1885 et iterum inculcavit 5 Iul. 1886 „Non expedire ut confirmati de quibus in casu, iterum ab episcopo inungantur, nisi ad tonsuram et ordines promovendi sint, vel ipsi aut eorum parentes id petant, ac nisi facta inquisitione circa modum collationis confirmationis, reperiatur penicillum adhibitum fuisse, quibus in casibus confirmationis sacramentum secreto conferratur et sub condicione“.

Si dubium manet de revocatione facultatis a S. Sede in hoc loco vel de ipso facto confirmationis datae, recurrendum erit ad S. Sedem, prout S. Off. edixit 3 iul. 1853 et 5 iul. 1886.

ad II — Iuxta ea quae ad I dicta sunt.

Casus III — De Materia Eucharistiae.

ad I — Ius Canonicum habet ad rem can. 819 „Missae sacrificium celebrandum est lingua liturgica sui cuiusque ritus ab Ecclesia probati“.

Can. 823 § 1 „Non licet Missam celebrare in templo haeretico-
rum vel schismaticorum, etsi olim rite consecrato aut benedicto“.

Can. 823 § 2 „Deficiente altari proprii ritus, sacerdoti fas est ritu proprio celebrare in altari consecrato alius ritus catholici, non autem super Graecorum *antimensiis*“.

Graecorum *antimensio* est corporale, sacris reliquiis ditatum, quod, in quavis mensa extensum, ipsis pro altari est.

ad II — Can. 816 habet „In Missae celebratione sacerdos, secundum proprium ritum, debet panem azymum vel fermentatum adhibere ubicunque Sacrum litet“. Nota. Hactenus S. Sedes celebrationem in alieno ritu fere non permisit, nisi post transitum ad eum ritum. Nuperrime tamen, ad fovendam reconciliationem schismaticorum, admittere coepit ut missionarii ritus latini, sicut et monachi qui modo collegio graeco Urbis praeficiuntur, possent se ad ritus orientales accommodare. (Vermeersch. III)

ad III — Debet sacerdos sibi procurare panem azymum, ex gr. hostias secum asportando. In casu tamen quo moraliter impossibile sit habere panem sui ritus, videtur licitum sacerdoti latino consecrare in fermentato. Nec Constitutio „Tradita ab antiquis“ (14 Sept. 1912), nec can. 816 supra relatus, videtur prohibere in casu extraordinario usum opinionis quam S. Alphonsus (n. 203) probabilissimam vocavit. (Ita Génicot.)

Don Loro Nenshati

Diten e Ëjve të Rojës, me 2 Tetuer 1929, forcue me Sakramendet e Fës Shëjte, e shtrua plotsisht vullndesës së Tenzot, kaloj në jetë të vertetë F. Nd. Zotni Don Loro Nenshati i Djeçezit të Sapës.

U lé ky Zotni në Shkoder me 21 Tetuer 1863. Gadi tremdhet vjeç hini në Kolegjen Papnore, ku kreu kndimet e veta. Njimdheth vjet më vonë, në Máj të vj. 1886, pat fatin e bardhë m' u shugurue meshtár i të Lumit Jezu Krisht, per me shkue mandej puntuer i rí e plot zëll në vneshten Hyenore. Sherbej nder famullina të ndryshme të Djeçezit të Sapës, tuj u dá në shëj per divocjon ndaj të Lumen Zojë prej së Cillës pat sidomos nder vjetët e mrame të smundjes së giatë, ngushllime e hire per me ju gatue më së mirit çasit të mramë.

Pat perkthye shqyp, në të rí të vet, Jeten e Shënjtë Nerit; veper kjo, qi n' ato kohna ishte nji nder fort të paktat qi mujshin m' u gjetun në giuhen t'onë si lexim shpirtnue nder Seminare e Kolegja.

Si punoj i palodhshem per tridhet e shtatë vjetë, ligshue prej smundjes ju desht m' e lanë djeçezin e me ardhë per pushim në Shkoder, në shpí të vet, prej kahë, mas njimdhethë vjetët, trupi i beuem i tij, me 3 të Tetorit 1929 kje bart per më të mramin pushim në Fushen e Rmajit.

P. N. P.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

**BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)**